

08. APRIL 2014. BROJ 348

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

SARADNJA

... U ENERGETICI IZNAD POLITIČKIH SPOROVA

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*

BRISEL – Predsednik Gasproma Aleksej Miler i EU komesar za energiju Guenther Oettinger razgovarali su u Briselu, posle čega je sa EU strane u sredi, 2. aprila saopšteno da je „obostrano ukazano na značaj pouzdanog snabdevanja (Evrope) ruskim gasom“, a iz Gasproma da su EU zvaničnici izrazili interes za očuvanje „obostrano korisnih odnosa“. Iz ruske kompanije je saopšteno da su za stolom bili i šef nemačke diplomatije Frank-Walter Steinmeier, kao i čelnik Gazprom Exporta Aleksandar Medvedev. Iz Oettingerove kancelarije je rečeno i to da je EU komesar podvukao EU očekivanja od Rusije da ispoštuje svoje obaveze vezano za snabdevanje Evrope gasom.

Gazprom, EU bosses in Brussels talks

EU-US Energy Council: Joint press statement
EU Reporter Correspondent | April 2, 2014 | 9 Comments

Istog dana, 2. aprila EU i SAD su posle sastanka zajedničkog Energetskog saveta, sazvanog radi analize posledica ukrajinske krize po energetske stabilnost Evrope, ukazali u saopštenju na potrebu nastavka energetske saradnje sa Rusijom, uz napomenu da ona „mora biti zasnovana na reciprocitetu, transparentnosti, poštenom odnosu, ne-diskriminaciji i otvorenosti za konkurenciju“. Među devet tačaka saopštenja sa sastanka, pažnju skreće stav da „sve kratkoročne aktivnosti radi jačanja energetske sigurnosti Ukrajine, moraju biti sprovedene u kontekstu strategije pune integracije te zemlje u evropsko energetske tržište.

Savet takođe ukazuje na značaj razvoja interkonekcija koje će do 2015. okončati izolaciju bilo koje zemlje članice iz Evropske gasne i elektroenergetske mreže, a u posebnoj tački saopštenja podvlači značaj Južnog gasnog

koridora i istraži mogućnosti investiranja radi jačanja snabdevanja centralne i jugoistočne Evrope gasom. Savet u tom sklopu odaje priznanje planovima Moldavije za povezivanje svog gasovodnog i prenosnog elektroenergetskog sistema sa EU mrežama. *Upstream, www.europa.eu*

LONDON - Uticajni britanski laburistički političar Lord Mandelson pridružio se zagovornicima politike zajedničkog nastupa Evrope u pregovorima sa Gaspromom oko uslova kupovine prirodnog gasa. Takođe nekadašnji EU komesar za trgovinu i biznismen sa poslovnim vezama u Rusiji, rekao je na godišnjoj konferenciji britanske privredne komore da je Evropi "potreban jedinstveni ugovor o kupovini (gasa) ... kako bi na kraju dobili manje cene energije kod kuće". Britanija bi mogla da smanji cene energije, ako bi ujedinjena sa Evropom izborila kraj ruske politike "podeli i vladaj" u prodaji prirodnog gasa, rekao je on. Njega je na istom skupu podržao britanski ministar bez portfelja Kenneth Clarke izjavivši da bi ujedinenje Britanije s Evropom, radi stvaranja "jedinstvenog energetskeg tržišta ojačalo našu poziciju pred (Vladimirom) Putinom". Prošle nedelje je poljski premijer Donald Tusk predložio zajedničko pregovaranje EU sa Rusijom u ugovaranju nabavki prirodnog gasa, kao jednu od tačaka njegovog plana stvaranja evropske „energetske unije“. **The Telegraph**

FRANKFURT – Izvršni direktor italijanske energetske kompanije Eni Paolo Scaroni kazao je 3. aprila za **Frankfurter Allgemeine Zeitung** da je „neophodno izgraditi Sjedinjene energetske države Evrope, ako želimo da stvorimo Sjedinjene evropske države“. Prema njemu, Evropa bi "u teoriji, mogla da se organizuje tako da se na srednji rok snađe bez Gasproma" ... „Međutim, da bi to ostvarila, Evropskoj uniji su potrebne tri stvari: jasan cilj, krajnji rok, na primer 2020. i Evropski regulator koji bi se bavio pravilima i nadoknadama investicija“, rekao je Scaroni.

ROVIGO (Italija) – Sud u Italiji odredio je u ponedjeljak kaznu od tri godine zatvora Paolu Scaroniju, čelniku italijanske naftno-gasne kompanije Eni, jer je svojevremeno, kao direktor jedne termoelektrane, proglašen odgovornim za narušavanje zdravlja stanovnika i štete po prirodnu okolinu, procenjene na ukupno 3,6 milijardi evra. Scaroni je tom elektranom Enela, na severu Italije rukovodio u periodu 2002.-2005. Odlukom suda iz severoistočnog grada Rovigo, Scaroniju se zabranjuje i obavljanje javnih funkcija u periodu od pet godina. Najuticajniji italijanski energetskeg menadžer je u izjavi za **Reuters** rekao da je šokiran ovom presudom i da će se „odmah žaliti“. Scaroniju trenutno teče treći uzastopni mandat na mestu izvršnog direktora Enija, koji mu ističe u maju.

MOSKVA - Rusija planira da, ispod mora, izgradi gasovod do Krima, a moguće je da će konstruisati i tri elektrane na crnomorskom poluostrvu, naveo je 1. aprila Aleksandar Novak, ministar energetike Rusije. Izgradnja gasovoda trebalo bi da košta šest milijardi rubalja, a troškove bi pokrio Gasprom, prenosi **Rojters**. Tri elektrane bile bi ukupnog kapaciteta 1.320 MW i koštale bi do 100 milijardi RUB (2,9 mlrd \$).

BEČ – E.ON i njegovi austrijski partneri odustali su od 1,4 milijarde evra skupog projekta gradnje gasovoda od Bavarske do Italije, via Austrija, konstatujući da su ga EU pravila učinila neisplativim. Tzv. TGL gasovod, čije je planiranje počelo 2008., zamišljen je u sklopu strategije povezivanja Austrije i centralne Evrope za evropska gasna tržišta i gradnje pravaca za snabdevanje Evrope alternativnim gasom iz Severne Afrike. TGL je u četvrtak

saopštio da su članice konzorcijuma rešile da napuste projekat jer nisu poslednjih meseci uspele da nađu nove investitore spremne da ulažu u skladu sa EU zakonodavstvom. **Reuters** podseća da je posle starta ovog projekta EU usvojila pravila kojima ne dozvoljava

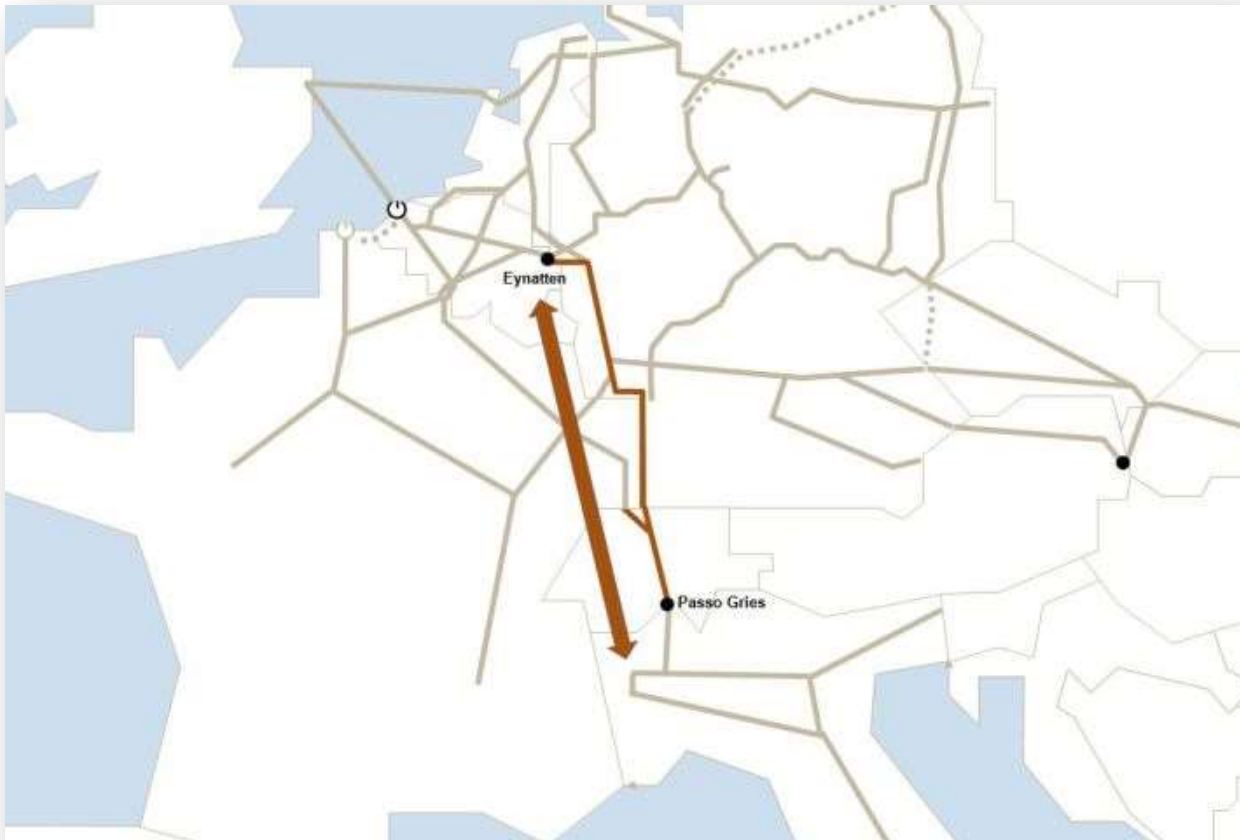
snabdevačima energije da kontrolišu i transportne sisteme. „Dalje finansiranje projekta nije moglo biti obezbeđeno zbog nejasnih regulatornih uslova i prilika na gasnom tržištu“, navodi se u saopštenju. Partneri u TGL-u su bili E.ON Ruhgas (47%), dok su ostalo delili austrijski Energie AG Oberoesterreich, Salzburg AG, RAG, Kelag i Tigas.

DIZELDORF – Nemački energetski gigant E.ON najavio je zatvaranje svoje nuklearne elektrane Grafenrheinfeld (foto) (1.345 MW) u maju iduće godine, sedam meseci pre ruka predviđenog vladinim planom postepenog napuštanja ovog energetskog sektora. Iz kompanije navode da je, imajući u vidu skraćeni radni vek nuklearke (otvorene decembra 1981.), njeno ranije zatvaranje u interesu deoničara E.ON-a **Energia.gr**

BUDIMPEŠTA - Mađarski državni sekretar Janoš Lazar potvrdio je informaciju da je Mađarska potpisala kreditni aranžman s Rusijom oko proširenja nuklearne elektrane Paks. Reč je o zajmu vrednom 10 milijardi evra koji pokriva 80% radova, a ugovor je poslat i u Brisel. Glavni izvođač radova biće ruski Rosatom. Ruski mediji objavili su detalje o kreditu. Mađarska će zajam moći da koristi od 2014. do 2025. da izgradi blok 5 i 6 NE Paks, posle čega će 21 godinu vraćati otplaćivati kredit. U prvih sedam godina Mađarska će morati da vrati 25% sredstava, 35% u drugih sedam godina projekta i 40% u poslednjem razdoblju otplate kredita, uz kamatu od 4,5% do 4,95%. Kako će Mađarska pokriti ostatak sredstava potrebnih za gradnju dva reaktora nuklearke, još nije objavljeno. *Portfolio.hu*

RIM – Italijanska i belgijska gasna kompanija, Snam i Fluxys potpisali su 1. aprila Memorandum o razumevanju (MoR) o razvoju gasne infrastrukture u Evropi, posebno u cilju reverzibilnog transporta iz juga, ka severu, između Italije i Britanije. Partneri planiraju i da razviju mogućnosti reverzibilnog toka na granici Italije i Švajcarske (Passo Gries), i odatle preko Švajcarske do Nemačke. Osim toga, dve kompanije su istog dana sklopile sporazum o zajedničkoj kupovini od italijanskog Enija udela u britanskoj kompaniji

Interconnector UK (IUK) (16,45%) i belgijskim Interconnector Zeebrugge Terminal (51%) i Huberator (10%). Kupljeni udeo deliće na paritetnoj osnovi. Sve ove poslove dovode u vezu sa linijom odredbi evropskog Trećeg energetskeg paketa, vezano za jačanje konkurencije na gasnom tržištu. *Natural Gas Europe*

MILANO – Kompanija Eni je potpisala prošle nedelje finalni sporazum sa Statoilom, kojim su revidirani uslovi dugoročnog ugovora o prodaji norveškog gasa italijanskom kolosu, saopšteno je iz milanske firme. Pojednosti dogovora dve strane zadržale su van očiju javnosti, ali je Eni saopštio da je ovim prekinuta arbitraža koju je zbog spornih odredbi ugovora bio pokrenuo. Iz kompanije je rečeno da je to deo napora Enija da ispregovara sve svoje dugoročne ugovore o kupovini gasa sa trećim stranama. Eni, najveći pojedinačni kupac Gaspromovog gasa, i pregovara sa ruskom kompanijom o promenama u dugoročnom ugovoru, posebno ukidanje sporne odredbe „preuzmi-ili-plati“, kojom je kupac obavezan da plati sve ugovorene količine, bez obzira koliko je preuzeo. **Bloomberg**

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

BERLIN, BRISEL – Famoznom nemačkom projektu energetske tranzicije - Energiewende, do skora smatranim internacionalnim modelom, pretil kolaps, izveštava **EurActiv Germany** navodeći da je to zaključak „najsveobuhvatnije ikada pripremljene međunarodne komparativne studije o energetskej politici“. Bert Rürup, direktor Istraživačkog instituta Handelsblatt, koji je pripremio studiju za potrebe General Electric-a, konstatuje da bi Nemačkoj „bilo bolje da počne da gleda dalje od svog nosa, kada se radi o energetskej

Ihr Artikel

ENERGIEWENDE

Handelsblatt-Studie alarmiert CDU

Nach der Bund-Länder-Einigung auf die Ausgestaltung der Energiewende droht Gabriel neues Ungemach. Grund sind die hohen Kosten für das Projekt. Eine entsprechende Studie hat nun Unions-Politiker aufgeschreckt.

Handelsblatt

[Finanzen](#)[Unternehmen](#)[Politik](#)[Technologie](#)

politici“. Handelsblatt je do rezultata došao prateći uz pomoć 51. različitog indikatora u periodu od pet godina energetske situaciju u 24 industrijski razvijene države. Na kraju su istraživači sveli podatke na dva opšta merila: mapiranje statusa kvo i očitavanje trenda u proteklih pet godina. Rezultati u ovoj drugoj kategoriji „dinamičkog rangiranja“, svrstavaju Nemačku na alarmantno, poslednje - 24. mesto. Razlog su rastuće emisije CO2, visok nivo potrošnje energije po glavi stanovnika i najveći računi za energiju koju plaćaju potrošači u Nemačkoj. „Upravo u ovome leži problem“, kaže Rürup. Energiewende, objašnjava on, izgrađen je na tri temelja: ekološkoj usklađenosti, efikasnoj potrošnji i pouzdanom snabdevanju, „a svi oni se sada klimataju“. Rürup to ilustruje podatkom da je, uz porast emisija CO2 u poslednjih nekoliko godina u Nemačkoj, dramatično uvećan i broj iskakanja u prenosnoj mreži. Uporedo, raste i nezadovoljstvo kod potrošača i u privredi zbog rastućih cena energije. Iz tih razloga Rürup poziva Nemačku da konačno počne da razmišlja „dalje od sopstvenih granica“. Potrebu da Berlin prihvati „zajedničku evropsku energetske strategiju“, Rürup objašnjava konstatacijom da „neko ne može, s jedne strane, težiti ujedinjenoj Evropi, a s druge, ograničiti se prilazeći energetici preko nacionalnih uslova“. Evropi je, prema direktoru nemačkog Instituta, potrebna umesto toga „podela posla“ u energetici. Obnovljivi izvori moraju biti razvijani tamo gde su uslovi za to najefikasniji i gde se može proizvesti po najkonkurentnijoj ceni – solarni kapaciteti u oblasti Mediterana, a vetro parkovi na području Severnog mora i duž obale Atlantika, „a nikako u sred Nemačke“, zaključuje Rürup.

ATINA – Parlament Grčke izglasao je novi zakon kojim se retroaktivno i za neke sektore osetno smanjuju podsticajne tarife (FIT) za obnovljive izvore energije, objavljuje 1. aprila energia.gr. U proseku FIT za vetro energiju smanjuje se za oko 5,5%, dok je smanjenje otkupnih tarifa električne energije iz komercijalnih solarnih kapaciteta čak 32-33%, a iz krovnih panela 20%. Novi zakon produžava trajanje ugovora o otkupu energije iz OIE za sedam godina. OIE kapacitetima koji su do januara ove godine radili manje od 12 godina date su

dve opcije: Ili da prodaju proizvedenu struju na tržištu električne energije, ili da je isporučuju u mrežu po fiksnoj ceni od 90 evra MWh. U ovom drugom slučaju godišnje bi im se određivao maksimum električne energije koju mogu da prodaju mreži. Cilj mere je da smanji deficit ove za OIE od 700 miliona evra.

BUKUREŠT - Češka energetska firma ČEZ planira prodaju manjinskog udela u vetroelektrani Fantanele-Cogeaalac blizu rumunske crnomorske luke Konstanca. ČEZ je u taj projekat investirao 1,1 milijardu evra, a problem je nastao kada je elektrana snage 600 MW ostala bez zelenih sertifikata za subvencionisani otkup polovine proizvodnje električne energije, javlja rumunjski dnevnik [Ziarul Financiar](http://ZiarulFinanciar).

SUSEDI I REGION JUGOISTOČNE EVROPE

SOFIJA – Bugarski energetska regulator (DKEVR) odobrio je Nezavisnoj bugarskoj energetskej berzi (EAD), podfirmi Bugarskog energetskog holdinga (BEH), licencu za rukovođenje domaćim tržištem

električne energije u narednih deset godina, saopštio je 4. aprila DKEVR. EAD planira da investira ukupno 1,4 miliona leva (716.000 evra) do 2018. godine, sa ciljem da pored ostalog pokrene do kraja godine tržište električne energije za dan unapred. SeeNews

SOFIJA - Bugarski poslanici izglasali su u petak, 4. aprila ubedljivo (115-64) amandmane na Zakon o energiji kojim je deonica gasovoda Južni tok kroz tu zemlju definisana kao gasna mrežna interkonekcija, pa kao takva ne podleže EU energetskej legislativi, odnosno odredbama 3. energetskeg paketa o pravu pristupa treće strane. Stoji i odredba da će deonica gasovoda koja ulazi u bugarske teritorijalne vode (oko 14 km) dobiti pravni status da „ne prelazi u evropsku teritoriju“, javila je agencija **Mediapool**, a prenose. Jedan od autora amandmana, socijalistički poslanik Taško Ermenkov, rekao je za sofijski **Dnevnik** da su do ideje došli inspirisani propisima iz avio saobraćaja – avion se ne smatra prizemljenim na određenu teritoriju ako je samo preleti. Bugarski mediji navode da su promene usvojene uprkos pisma EU komesara G.Oettingera koji je zatražio objašnjenja za ovaj potez, a iz Evropske komisije je istog dana rečeno za

The screenshot shows the EurActiv website interface. At the top, there is a navigation bar with 'SECTIONS', 'NEWS', 'SPECIAL REPORTS', 'LINKS DOSSIERS', and 'INTERVIEWS'. Below this is a breadcrumb trail: 'Home > Energy > News > Two energy law infringement procedures threaten Bulgaria'. The main article title is 'Two energy law infringement procedures threaten Bulgaria'. Below the title are social media sharing buttons for Facebook (44 likes), LinkedIn (3 shares), and Twitter. A photograph of a man in a suit is visible on the left side of the article. On the right, there is a summary of the article: 'Two infringement procedures threaten Bulgaria's energy sector, one on the South Stream planned pipeline, and another one on an attempt to withdraw the licences of energy utilities, EurActiv as learned today (4 April)'. Below this, there is a short paragraph: 'The first concerns the amendments to the Bulgarian energy law, aimed at exempting the South Stream pipeline from the EU legislation.' and another paragraph: 'Today, the Bulgarian Parliament passed on a first reading amendments to the country's energy'.

EurActiv da je kancelarija komesara za energetiku Gintera Etingera zabrinuta zbog moguće neusklađenost amandmana sa EU zakonodavstvom. Agencija najavljuje moguće pokretanje tzv. prekršajnog postupka protiv Bugarske zbog ovog „zaobilaznja EU regulative“, kao i drugog vezanog za pretnju bugarskog energetskeg regulatora inostranim distributerima struje u toj zemlji da zbog jednog spornog dugovanja mogu ostati bez licenci za rad. Državna komisija za energetske i vodoprivredne regulative (DKEVR) je otvorila postupak ukidanja licenci lokalnim firmama čeških ČEZ-a i Energo-Proa, kao i austrijskog EVN-a zbog duga Nacionalnoj elektroenergetskoj kompaniji (NEK) dok oni odgovaraju da NEK duguje njima po osnovu otkupa obnovljive energije po subvencionisanim cenama.

SOFIJA – Tri inostrana snabdevača električnom energijom u Bugarskoj, zatražili su od tamošnje regulatorne energetske komisije (DKEVR) odobrenje za povećanje cene struje od 1. jula, prenose lokalni mediji. Podfirma austrijskog EVN-a u Bugarskoj traži za 8 odsto veće cene električne energije, dok su filijale čeških kompanija ČEZ i Energo-Pro podnele zahtev za poskupljenja od 13% - 14%, rekao je čelnik regulatornog tela Bojan Boev. Tri kompanije takođe traže i poskupljenje noćne tarife na duplo od dnevne, dodao je on. ČEZ-ova trenutna dnevna tarifa za električnu energiju iznosi oko 0,149 leva (oko /0.076 evra) za kWh, dok potrošači EVN Bulgaria i Energo-Pro plaćaju dnevno trošenje kWh po 0,153leva, odnosno 0,159 leva. Noćne tarife iznose (zaokružene cifre) 0,085 leva za ČEZ, 0,087 leva za EVN Bulgaria i 0,088 leva za Energo-Pro. Komisija će do juna odgovoriti na ove zahteve. Mediji pri tom podsećaju da je DKEVR najavio pokretanje procedure za oduzimanje licenci za rad inostranim distributerima, zbog njihovog zaostalog duga državnoj elektroenergetskoj kompaniji NEK od ukupno 347,6 miliona leva, koji oni ne priznaju, već tvrde da njima NEK nije nadoknadio iznose subvencionisane električne energije koju su po zakonu bili obavezni da otkupe od proizvođača iz obnovljivih izvora. **SeeNews**

TREBINJE - Crna Gora, Srbija i Republika Srpska treba da pokrenu izradu zajedničkog dokumenta o saradnji u oblasti energetike, inicijativu za usaglašavanje zakonodavne regulative iz te oblasti, kao i da definišu zajedničke investicione prioriteta. To je najznačajnija preporuka koju su, kako se navodi na sajtu Skupštine, doneli poslanici parlamentarnih Odbora za ekonomiju tri države u ponedeljak u Trebinju posle sastanka na temu „investicije u energetiku kao preduslov regionalnog razvoja u zemljama Zapadnog Balkana”. Poslanici smatraju da je potrebno redefinisati finansijske odnose između lokalnih

zajednica i preduzeća iz oblasti energetike koja su u javnom vlasništvu kako bi se dostigla adekvatna koristi koju te zajednice ostvaruju kroz valorizaciju energetske potencijala na njihovom području poštujući preporuke Evropske povelje za lokalnu samoupravu. „Posebno je značajno pojačati saradnju u tri države u oblasti energetike u smislu postizanja sporazuma sa ciljem povećanja energetske efikasnosti, efikasnosti u zaštiti životne sredine i racionalizacije poslovanja javnih elektro energetske preduzeća. Uz to, neophodno je jačanje parlamentarnog nadzora u oblasti energetike i povećanje transparentnosti u donošenju ključnih odluka u toj oblasti Ocenjeno je da se moraju definisati zajednički interesi kroz valorizaciju postojećeg hidroenergetskog potencijala, kao što su projekti HE “Boka” i “Buk Bjela”. Dogovoreno je održavanje regionalne konferencije parlamentaraca na temu energetike krajem septembra u Crnoj Gori.

SKOPLJE - U Makedoniji je liberalizovano tržište električne energije za kompanije sa više od 50 zaposlenih i godišnjim obrtom od preko 10 miliona evra, dok će za domaćinstva tržište biti liberalizovano od 1. januara naredne godine. Odluka obuhvata 222 makedonske kompanije koje će od sada moći da kupuju struju na slobodnom tržištu po, kako očekuju, do 25% nižim cenama, prenosi skopski **Večer**. Do sada je 70 energetskih subjekata dobilo licencu za trgovinu električnom energijom, a tri . - EVN-Snabduvanje, GEN-I i EDS – imaju i licence za snabdevanje električnom energijom, dodaje dnevnik.

PODGORICA – Zagreb nema nameru da odobri projekat postavljanja energetskog kabla između obala Italije i Crne Gore, jer jedan njegov krak prolazi kroz hrvatsko podmorje, pa Vlada te zemlje želi najpre da proveriti da li on može omesti neko od područja predviđenih za istraživanje nafte i gasa, prenose podgorički mediji. Hrvatska će odgovor dati tek

kada se obeleže područja za eksploataciju nafte u tom pograničnom pojasu. A taj posao mogao bi da potraje najmanje pet godina, pišu **Vijesti**. Podmorski kabl trebalo je da se gradi podmorjem Jadrana od Peskare do uvale Jaz kod Budve, da bi se potom podzemnim i nadzemnim vodovima doveo do Pljevalja. "Naš stav je da

svi projekti vezani za kabl budu završeni i stavljeni u funkciju do 2017. godine", kaže crnogorski ministar ekonomije Vladimir Kavarić. Vlada očekuje da se italijanski partneri pridržavaju termina, a, što se tiče saglasnosti od Hrvatske, sa formalnopravnog aspekta, to je deo posla koji treba da obave Italijani, i to predstavlja njihovu ugovornu obavezu", dodaje on.

ZAGREB, LJUBLJANA, PODGORICA - Ministarstvo privrede Hrvatske otvorilo je prošle srede u prisustvu predstavnika oko 30 naftnih kompanija iz celog sveta, prvi javni konkurs za koncesije za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika na Jadranu. Tender je otvoren do 3. novembra, a prvi ugovori s kompanijama očekuju u martu 2015. Dan kasnije Slovenija je uložila protestn Zagrebu, zahtevajući da iz konkursa „smesta povuče polje dodele koncesije SJ-01 ...koje se odnosi i na područje gde se nalazi slovenačko teritorijalno more i epikontinentalni pojas. Uz to, zahteva da Hrvatska u dokumentaciji jasno navede da je spomenuto područje predmet arbitražnog postupka. Istog dana prigovor je uložilo i crnogorsko ministarstvo spoljnih poslova, ističući da su hrvatski akti vezani za područja preklapanja teritorijalnih zahteva dveju zemalja na kopnu tako i u morskome pojasu, u suprotnosti sa inicijativama Podgorice da se sve aktivnosti u spornome području odvijaju uz prethodnu međusobnu suglasnost. Iz Zagreba je odgovoreno Podgorici, da "Hrvatska ne krši apsolutno ništa". Prema rečima portparolke hrvatskog ministarstva spoljnih poslova, u dokumentaciji s konkursa "jasno stoje međunarodni sporazumi koje je Hrvatska sklopila sa susednim zemljama, a uređuju razgraničenje na moru". U toj dokumentaciji stoji da je 'sa Slovenijom pitanje granice na moru trenutno predmet arbitraže', a s Crnom Gorom je naveden 'protokol između vlade i Savezne vlade SRJ o privremenom režimu uz južnu granicu između dviju država, iz 2002. godine', kazala je Danijela Barišić. **Jutarnji.hr, Novi list, Delo, Pobjeda**

